A.N.P. INDONESISCHE DOCUMENTATIE DIENST

POSTBUS 1
's-GRAVENHAGE

TELEFOON 183910
PARKSTRAAT 32

's-GRAVENHAGE, 29 maart 1958.--

Serie XIII no. 13
INHOUDSOPGAVE:

Pag. 295

De strijd op Sumatra	Pag. 296- Pag. 298
Adhesie van Indonesische diplomaten aan tegenregering?	Pag. 299
Vertegenwoordiger van "tegenregering" uit Singapore naar Genevé vertrokken	Pag. 299
Atjeh heeft zijn "eigen politiek"	Pag. 299- Pag. 300
De evacuatie van buitenlanders uit Padang	Pag. 300
Natsir beschuldigd van uitlokking moordaanslag op Soekarno	Pag. 301
De "buitenlandse interventie"	Pag. 301- Pag. 303
Het Deense vrachtschip "Bretagne"	Pag. 304
Het vertrek der K.P.M.-schepen uit Indonesië	Pag. 304- Pag. 305
Sluiting van twee Nederlandse scholen	Pag. 306
Voorlopig geen uitbetaling van gratificaties e.d. aan Nederlandse employé's van Nederlandse bedrijven in Djakarta	Pag. 306
De Nederlandse bedrijven in Indonesië	Pag. 306- Pag. 307
Verdere daling Indonesische goud- en deviezenreserves	Pag. 308
Oprichting van "Shell Indonesia"	Pag. 308
Het versmelten van Indonesisch en ander tinerts	Pag. 308

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

De strijd op Sumatra.

DJAKARTA, 23/29 maart (ANP).-- In de strijd in Midden- en Noord-Sumatra, die president Soekarno deze week een "politionele actie" noemde in plaats van een militaire operatie, werd de laatste zeven dagen niet gekenmerkt door opwindende gebeurtenissen, - althans niet opwindend voor degenen, die er geen deel aan hebben.

Evenals de vorige week, kan uit de weer even uitvoerige en weer even tegenstrijdige berichtgeving geen andere conclusie worden getrokken dan dat in beide provincies de troepen der centrale regering hun opmars langzaam, maar zeker voortzetten, zonder tegenstand van betekenis te ontmoeten.

Volgens tegen het einde der week te Djakarta ontvangen berichten, rukken de troepen van de regering-Djuanda thans over een front van zeshonderd kilometer op tegen de strijdkrachten der Sumatraanse tegenregering.

Woensdag zouden de troepen der centrale regering ook het ter hoogte van de oostkust van Sumatra gelegen eiland Kampar zonder tegenstand te ontmoeten hebben bezet.

Dit eiland zou eerst door militairen van de regering-Sjafruddin en van de "Darul Islam" gezamenlijk bezet zijn geweest.

Men meent te Djakarta, dat de regeringstroepen meer naar het zuiden over een breed front naar de westkust van Sumatra, het bolwerk der opstandelingen, zullen oprukken.

De oostkust van Midden-Sumatra omvat zestig procent van het gebied der regering-Sjafruddin, Indonesische militaire autoriteiten geven echter toe, dat de voornaamste gevechten wellicht eerst zullen worden geleverd, wanneer de troepen der centrale regering Sumatra's westkust hebben bereikt.

Volgens opstandelingenkringen in Singapore zou de chef-staf van het centrale leger, generaal-majoor Nasution, een plan hebben ontworpen om de bolwerken van de rebellen Bukittinggi en Padang te veroveren. Dit plan omvat ontscheping van infanteristen en rijden materiaal onder dekking van vliegtuigen te Sibolga, op 400 km ten noorden van Padang, aan Sumatra's westkust. Deze troepen zouden contact moeten maken met de regeringstroepen uit Prapat. Twee andere kolonnes parachutisten en stoottroepen, die uit Taloëkloeboek in Midden-Sumatra naar het westen oprukken, zouden zich voor de slotaanval bij de regeringstroepen moeten voegen. Volgens de woordvoerder zouden Soekarno en Djuanda bij Nasution krachtig op een snelle beslissing hebben aangedrongen.

Intussen heeft het hoofdkwartier der Indonesische Marine in Djakarta woensdag bekend gemaakt, dat voor de westkust van Midden-Sumatra, tussen Pariaman, dat vijftig kilometer ten noorden, en Painan, dat vijftig kilometer ten zuiden van Padang gelegen is, mijnen zijn gelegd.

Deze kuststrook is tot gevaarlijk gebied verklaard, en voor de scheepvaart gesloten.

Voorts heeft de chef-staf van de Indonesische zeemacht, schout bij nacht Subijakto, verklaard, dat de blokkade ter zee tegen Midden-Sumatra zeer doeltreffend is en groot succes heeft. Hij gaf toe, dat enkele schepen erin waren geslaagd de blokkade te breken, "doch deze zitten thans opgesloten in havens van Midden-Sumatra".

Wat het gebied van Pakanbaru betreft, daar is alles weer rustig en de eerste olie-tankers van de Caltex en Stanvac zijn de Siak-rivier alweer opgevaren om hun gewone taak te hervatten.

Buitenlandse correspondenten, die een bezoek aan dit voorname handelscentrum van Sumatra hebben gebracht, deelden mede, dat de regeringstroepen dit gebied goed in handen hebben.

De regeringstroepen zijn thans opgerukt tot dichtbij de hoofdverkeersweg, die Palembang met Bukittinggi verbindt. Langs deze weg worden de opstandelingen vanuit Zuid-Sumatra bevoorraad, en een bezetting daarvan zou voor het opstandelingenleger ernstige gevolgen kunnen hebben.

Ook in Noord-Sumatra moeten de troepen der opstandelingen zich steeds verder terug trekken. In het gebied van Pematang Siantar zouden nog steeds schermutselingen gaande zijn. De verspreide resten van majoor Nainggolan 's troepen, die kortgeleden Medan aanvielen, zouden zich volgens mededeling van de zijde van het centrale leger voor een groot deel hebben overgegeven, terwijl een anderdeel op de vlucht zou zijn geslagen in de richting van Tapanuli. Ook in Midden-Sumatra maakten de regeringstroepen melding van tal van gevallen van overgave door opstandelingen.

Van beide zijden worden beschuldigingen gelanceerd over begane wandaden, die echter door de beschuldigde partij prompt worden tegengesproken.

Intussen werd uit Medan bericht ontvangen, dat daar tien hoofdambtenaren van de politie en zestig leden van de Islamietische en anti-communistische partij Masjumi uit veiligheidsoverwegingen zijn gearresteerd.

De legerwoordvoerder verstrekte geen nadere bijzonderheden, doch verklaarde, dat de arrestaties geen verband hielden met de positie van de betrokkenen.

Zij werden gearresteerd wegens niet nader genoemde wetsovertredingen.

Volgens in Singapore uit Medan ontvangen berichten, zou de Indonesische centrale regering werken aan de opbouw van een krachtig legerapparaat in Medan. Een schip met legervoertuigen van Russisch fabrikaat is van Jaya opweg naar Belawan.

De militaire commandant van Noord-Sumatra, luitenant-kolonel Djamin Gintings, maakte nog bekend, dat de militaire directeur van de olieterreinen bij Pangkalanbrandan zich bij de vluchtende opstandelingen in het regentschap Langkat heeft aangesloten. Deze directeur, luitenant-kolonel Arif, zou volgens het nationalistische dagblad "Suluh Indonesia" een bedrag van 29 miljoen rupiah hebben meegenomen, dat aan de maatschappij toebehoorde.

Hetzelfde blad berichtte voorts, dat benden van de Darul Islam uit Atjeh de opstandelingen in Langkat hulp zouden hebben verleend.

De gouverneur van Atjeh heeft intussen in een redevoering een beroep gedaan op de bevolking van zijn gebied, om zich niet te laten beinvloeden door wat er in andere delen van Sumatra geschiedt.

Zowel aan de zijde der centrale regering als aan die van de opstandelingen wordt de mogelijkheid niet uitgesloten geacht, dat de burgeroorlog op Sumatra zal ontaarden in een guerillastrijd naar het model van de communistische opstandelingen op Malakka of van de Huks op de Philippijnen.

In rebellenkringen wijst men in dit verband op de belangrijke verschillen tussen de opstand van Sumatra en de bedoelingen van de communisten op Malakka en van de Huks in de Philippijnen. Terwijl op de Philippijnen en Malakka de regering na jarenlange strijd de opstandelingen practisch de baas is geworden, lijkt het er niet op dat de regering van Djakarta in staat zal zijn, noch over de mogelijkheden beschikt om een zelfde resultaat te bereiken. De Maleise en de Philippijnse opstandelingen hebben altijd strijd geleverd in de bossen of vanuit hun schuilplaatsen, doch die van Sumatra hebben gehele provincies onder hun controle en hebben de morele steun van het gebied van Atjeh, van Zuid-Sumatra en tenslotte van het midden en zuiden van Tapanuli. De opstandelingen hebben een derde deel van de oppervlakte van Sumatra aan hun zijde en de openlijke sympathie van vier van de twaalf miljoen inwoners, welke Sumatra telt.

Wat de steun van Atjeh betreft, lijkt het er niet op dat deze als een belangrijke bijdrage voor de opstand kan worden beschouwd.

Al tientallen jaren lang hebben de Atjehers uiting gegeven aan hun grote verlangen naar onafhankelijkheid. Zij onderhouden eigen handelsbetrekkingen met het buitenland en behartigen zelf hun binnenlandse aangelegenheden. Zij staan vijandig tegenover elke poging tot inmenging, van welke kant die ook komt, en zijn weinig geneigd zich te bemoeien met kwesties buiten hun gebied.

De steun van de inwoners van het noordelijk deel van Tapanuli heeft een meer actief karakter. De bevolking, die voor het grootste deel uit Christenen bestaat, staat geheel aan de kant van de opstandelingen, wier aanvoerder, kolonel Simbolon, uit dit gebied afkomstig is.

De regeringstroepen beheersen thans de gehele Oostkust van Sumatra d.w.z. het gebied waar zich de voornaamste havens bevinden, alsmede het gebied van Midden-Sumatra, dat op de opstandelingen werd heroverd.

Naar raming zijn de strijdkrachten der centrale regering vijf maal zo groot als die der opstandelingen.

x
x x

Intussen heeft in een door hem voor een massabijeenkomst gehouden redevoering, welke door Radio-Padang werd uitgezonden, Sjafruddin Prawiranegara, de premier der revolutionaire tegenregering in Midden-Sumatra, betoogd dat de Zoavo-landen zijn regering onmiddellijk dienen te erkennen. Hij zette uiteen, dat ten aanzien van Midden-Sumatra niet langer van een opstand kan worden gesproken, doch dat hier sprake is van een burgeroorlog, evenals destijds in Spanje. De buitenlandse regeringen dienen zich thans, evenals zij in het Spaanse conflict hebben gedaan, uit te spreken.

De premier richtte zich in het bijzonder tot de landen van de Zuid-Oost-Aziatische Verdragsorganisatie, die geen profijt zullen hebben van erkenning van het huidige Indonesische regiem, daar het grootste deel van de Indonesische produktie voortkomt uit de door de opstandelingen beheerste gebieden.

Een speciale afgezant van luitenant-kolonel Achamd Hussein, en woordvoerder van de opstandelingen verklaarde op het einde der week in Singapore, dat de grote slag, die over een of twee dagen in Midden-Sumatra zal worden uitgevochten, beslissend zal zijn voor het verloop van de burgeroorlog en de toekomst van het land.

Volgens deze woordvoerder zal de slag zich bij Padang en Bukittinggi afspelen. Hij zei dat "alle binnendringers zullen worden gedood".

"Het bloed zal vloeien zoals er nog nooit bloek in Indonesië heeft gevloeid", aldus de woordvoerder. De inlichtingendienst van de opstandelingen zou hebben ontdekt, dat de centrale regering de aanval op Bukittinggi, het hoofdkwartier van de tegenregering, zal doen van uit Bankiang, dat ongeveer 140 km ten zuiden van de hoofdstad der opstandelingen ligt.

De afgezant van Hussein deelde voorts mee, dat zich in Indonesië achthonderd Russen bevinden, van wie er driehonderd te Surabaja de activiteit van de communisten leiden. De militaire strategie van de centrale regering zou gebaseerd zijn op de militaire Sowjet-raden.

De woordvoerder zei voorts dat de tegenregering bereid is Padang en Bukittinggi te ontruimen om de verwoesting van deze plaatsen en onnodig bloedvergieten te voorkomen. In het oerwoud heeft de tegenregering echter al nieuwe centra gekozen voor het burgerlijke bestuur en de militaire leiding. De revolutionaire strijdkrachten waren bereid tot een langdurige guerilla. Hoewel zij weinig moderne wapens bezaten, waren zij toch goed uitgerust.

Tot slot gaf de woordvoerder als zijn mening te kennen, dat de centrale regering binnenkort met het oog op de economische gevolgen van de strijd gedwongen zal worden tot onderhandelingen met leiders op Sumatra.

x
x x

De directeur van het bureau voor burgerluchtvaart in Singapore, W.P. Nocol, heeftdinsdag medegedeeld, dat de Indonesische regering na krachtige protesten van luchtvaartmaatschappijen en het bureau voor de burgerluchtvaart in Singapore, het vliegverbod voor een groot deel van het luchtruim boven de Riouw-archipel, ten zuiden van Singapore heeft ingetrokken. De kustlijn van Zuid- en Midden-Sumatra, waar de Indonesische regeringstroepen nog in strijd gewikkeld zijn met de opstandelingen, blijft echter nog voor het burgerluchtvaartverkeer gesloten.

Aanvankelijk moesten de vliegtuigen tussen Singapore en Djakarta na de eerste maatregel der Indonesische regering, een omweg van meer dan 200 kilometer maken.

Adhesie van Indonesische diplomaten aan tegenregering?

Deze week werd uit Rome gemeld, dat Soetan Mohammad Rasjid, Indonesisch ambassadeur te Rome, en zes andere Indonesische diplomaten in Europa adhesie zouden hebben betuigd aan de tegenregering op Sumatra.
Onder de diplomaten zouden zich twee militaire attaché's bevinden.
De Indonesische ambassade te Rome heeft later dit bericht, voorzover ambassadeur Soetan Mohammad Rasjid betreft tegengesproken.

Vertegenwoordiger van "tegenregering" uit Singapore naar Genevé vertrokken.

Des Alwi, de woordvoerder in Singapore van de Midden-Sumatraanse opstandelingen, is op 26 dezer met een "geheime bijzondere missie" uit Singapore naar Genevé vertrokken. Hij reisde via Rome en werd vergezeld door zijn echtgenote en drie kinderen.
Voor zijn vertrek deelde Des Alwi mede, dat majoor Pantouw, die de leiding heeft over de vertegenwoordiging in Singapore van de opstandelingen, in het begin van deze week Singapore heeft verlaten. Hij voegde er aan toe, dat hun vertrek geen verband houdt met de beweerde successen der regeringstroepen in Midden-Sumatra.
Des Alwi arriveerde de volgende dag in Rome, opweg naar Genevé. Hij deelde mede in Europa voorlichtingsbureaus te zullen openen, om de doelstellingen van de strijd van de opstandelingen toe te lichten.
Op de vraag of hij een ontmoeting zal hebben met de Indonesische ambassadeur in Rome, Soetan Mohammad Rasjid, antwoordde hij: "Dat is mogelijk".

Atjeh heeft zijn "eigen politiek".

Luitenant-kolonel Sjamaun Gaharu, de commandant van Atjeh, heeft donderdag verklaard, dat hij "zijn eigen politiek" heeft inzake de opstand in Midden-Sumatra.
Hij weidde hier niet over uit.
Maar hij deed een beroep op de bevolking van Atjeh om zich niet te laten beinvloeden door de zaak-Midden-Sumatra, omdat wij onze eigen nog onopgelste problemen hebben.
Hij doelde blijkbaar op de vijf jaar oude opstand van de "Darul Islam"-beweging in zijn eigen gebied. Vorige week zei de rebellenradio, dat Gaharu door officieren, die onder zijn bevel stonden, van zijn commando zou zijn ontheven.
Deze mededeling bleek onjuist, toen Gaharu een dagorder voorlas voor Radio-Kutaradja, de hoofdstad van Atjeh, waarin hij de goede diensten aanboodvoor regeling van wat hij noemde de "Medan-affaire", de aanval in Medan door opstandelingentroepen onder leiding van de ontslagen majoor Nainggolan.
Op een bijeenkomst met vooraanstaande figuren uit Atjeh, legde Gaharu donderdag een dramatische verklaring af, die waarnemers in Djakarta niet onmiddellijk volkomen duidelijk was.
Hij zei: "Ik wil Atjeh niet vernietigen, maar indien het Gods wil is, kan ik er niets aan doen". Indien Atjeh het lot van vernietiging moet ondergaan, dan wenst hij dat "dit niet zal gebeuren zolang het gebied nog in mijn handen is".
Vorig jaar bereikte Gaharu een "bestands"-overeenkomst met de leider van de Darul Islam in Atjeh, Daud Beureuh, drie jaar nadat de fanatieke volgelingen van Beureuh, bewapend met dolken en ouden geweren, aanvallen begonnen op politie- en legerkazernes.

Hij zei donderdag: "In feite bereikte de kwestie-Atjeh de slotfase maar de verdere regeling is tot staan gebracht door de laatste ontwikkelingen in het land".

Twee dagen geleden werd in Djakarta bericht, dat benden van de Darul Islam uit Atjeh aan de rebellen in het gebied van Pangkalanbrandan, 100 km ten noorden van Medan, steun hadden verleend.

De gouverneur van de provincie Atjeh, Hasjmi, die eveneens de bijeenkomst toespra k, gaf uiting aan zijn optimisme ten aanzien van de opstand in Midden-Sumatra. Hij deed echter ook een beroep op de Mohammedaanse geestelijken in dit streng religieuze deel van de archipel om te bidden, dat "Atjeh voor vernietiging gesp aard mogen blijven".

De evacuatie van buitenlanders uit Padang.

Maandag, 24 maart meldde Radio-Padang dat tussen het bestuur van Midden-Sumatra en een delegatie van het Indonesische Rode Kruis een regeling was getroffen voor de evacuatie van buitenlandse onderdanen uit Padang.

In Padang waren reeds twee door het Indonesische Rode Kruis gecharterde schepen aangekomen om de buitenlanders af te halen. Om en nabij Padang wonen ongeveer 120 vreemdelingen, - voor het grootste deel Nederlandse employé's van de Portland cementfabriek in Padang.

In een latere uitzending deelde Radio-Padang echter mede dat de beide schepen weer leeg uit Padang waren vertrokken.

De radio zei: "Het bleek dat de regering van Djakarta zich hiervoor niet erg had ingespannen en dat het hoofdkwartier van het Rode Kruis niet de juiste maatregelen had getroffen".

De radio deelde echter mede, dat over de regelingen voor de evacuatie van buitenlanders overeenstemming was bereikt met een delegatie van het Rode-Kruis uit Zuid-Sumatra.

Voorts was er overeenstemming bereikt met de delegatie over bijstand aan de studenten van Midden-Sumatra, die in Djakarta wonen en over medische hulp voor Midden-Sumatra.

De volgende dag meldde Radio-Padang, dat de tegenregering en een delegatie van het Rode Kruis uit Zuid-Sumatra overeengekomen waren luchtdiensten te openen tussen Padang en Palembang, de hoofdstad van Zuid-Sumatra. Deze diensten zouden alleengebruikt worden voor het Rode Kruis. Ook was overeengekomen de postverbindingen tussen beide centra te heropenen.

Intussen zijn woensdag, 26 maart in Singapore reeds twintig Nederlandse vluchtelingen uit Padang aangekomen. Zij deelden mede ongeveer een maand geleden, tijdens een luchtaanval uit Padang te zijn vertrokken, en meenden dat nog dertig anderen onderweg zijn. De vluchtelingen waren employé's van de Portland cementfabriek in Padangmet hun gezinnen. De jongste vluchteling was een baby van zes maanden.

Toen zij hadden besloten uit Padang te vertrekken, wendden zij zich tot de revolutionaire regering om hulp, dich zij kregen ten antwoord maar voor zichzelf te zorgen. Zij besloten toen opweg te gaan naar Prapat, en vertrokken op 28 februari met een autoconvooi, - in totaal vijftig personen. Op die dag werd Padang gebombardeerd, en waren de wegen versperd door Indonesiers, die de stad uittrokken met auto's, vrachtwagens, ossenwagens en rijwielen. Zeven dagen later kwamen zij in Prapat aan, na een reis over onbegaanbare wegen en na blootgesteld te zijn geweest aan bombardementen en mitrailleurvuur vanuit de lucht. Zij waren al bijna drie weken in Prapat, toen dit door de regeringstroepen werd heroverd. Hierna werden zij naar Medan doorgezonden.

Het gezelschap had voortdurend in angst geleefd voor bandieten en "schietgrage" soldaten van de opstandelingen. Doch de vrouwen en kinderen hebben zich zeer moedig gedragen, aldus een der mannelijke vluchtelingen.

De vluchtelingen kwamen met een toestel van de Garuda Indonesian Airways van Medan naar Singapore.

Natsir beschuldigd van uilokking moord-aanslag op Soekarno.

Regeringsgezinde dagbladen in Djakarta hebben deze week Mohammad Natsir, de voorzitter van de Islamietische en anti- communistische partij Masjumi, beschuldigd opdracht te hebben gegeven president Soekarno tijdens diens jongste bezoek aan Karachi te vermoorden.

Dit was de eerste campagne op grote schaal tegen Natsir na diens vertrek, zes weken geleden, naar Midden-Sumatra.

De linkse "Pemuda" schreef, dat Natsir spoedig zal worden gedagvaard. Natsir verblijft op het ogenblik bij familie in Padang en zou, naar in Djakarta werd verklaard, voorlopig niet van plan zijn naar de hoofdstad terug te keren.

De linkse bladen meldden onder vette koppen, dat Natsir aan een Indonesische student in Pakistan opdracht had gegeven de president tijdens zijn bezoek aan Karachi in januari jongstleden, te vermoorden. Volgens deze berichten was deze student, wiens naam niet werd genoemd. lid van de Darul-Islam-beweging. Hij studeerde op een Amerikaanse beurs, In de berichten werd nog gezegd, dat hij zou zijn gearresteerd, doch er werd niet bij gezegd waar en door wie.

De regeringswoordvoerder wilde nog geen commentaar leveren op deze berichten.

De "buitenlandse interventie".

Maandagmorgen, 24 maart, waren de trottoirs voor de gebouwen van de Amerikaanse, Australische en Philippijnse ambassades in Djakarta met tegen de Zuid-Oost-Aziatische Verdragsorganisatie gerichte slagzinnen beklad.

Deze slagzinnen waren daar 's morgens vroeg met witte verf aangebracht. Zij luidden: "Ontbind de Zoavo", "Geen inmenging in Indonesische zaken", en "Handen af van Indonesië".

Ook voor het gebouw van de Amerikaanse voorlichtingsdienst, dat nabij het paleis van president Soekarno gelegen is, waren dergelijke leuzen aangebracht.

De volgende dag hielden Indonesische studenten in Djakarta een demonstratie voor het gebouw van de Amerikaanse ambassade, onder het uitroepen van "Naar de duivel met de Zoavo".

De Amerikaanse ambassadeur Jones ontving deen delegatie van de studenten, die hem een resolutie overhandigdewaarin onder meer werd geeist, dat de Verenigde Staten verhinderen, dat wapens van Amerikaans fabrikaat voor de rebellen op Sumatra worden afgeworpen en dat militaire verdragen, zoals dat van de Zoavo, worden ontbonden.

Ambassadeur Jones deelde aan de studenten mede, dat de Verenigde Staten niet voornemens zijn zich in de binnenlandse aangelegenheden van Indonesië te mengen en dat zijn regering niet weet wie dewapens aan de opstandelingen heeft verkocht.

In zijn onderhoud met de studenten wees ambassadeur Jones er overigens op, dat de Indonesische luchtmacht bij haar aanvallen op de opstandelingen gebruik maakte van vliegtuigen van Amerikaans fabrikaat.

Tijdens de demonstratie, stond de ambassadeur onder krachtige bewaking van militaire politie.

Nadat de delegatie de ambassade verlaten had en de studenten had ingelicht over het verloop van het onderhoud met ambassadeur Jones, schreeuwden de buiten wachtende studenten: "Dat zijn allemaal leugens".

In de loop van de week werden ook de muren van het gebouw van de Amerikaanse voorlichtingsdienst in Surabaja beschilderd met tegen de Verenigde Staten, nationalistisch China en de Zoavo gerichte slagzinnen. Deze luidden onder andere: "De U.S.I.S. moet worden gesloten", "Weg met de Zoavo", en "Amerika en de Kuomintang helpen de rebellen".

x
x x

De Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, John Foster Dulles, verklaarde niet te veel betekenis te willen hechten aan de anti- westerse demonstraties in Djakarta door Indonesische studenten.

Hij bracht in herinnering, dat, toen hij studeerde aan de Sorbonne in Parijs, hij ook wel eens meedeed aan demonstraties.

Op zijn persconferentie verklaarde hij onder gelach van de aanwezigen, dat hij zich niet kon herinneren aan welke zijde hij toen stond, maar merkte op, dat de studenten demonstreerden om het plezier ervan.

Op vragen zei hij, dat hij niet meende, dat uit de demonstraties in Indonesië op enigerlei wijze zou blijken, dat de regering daar achter stond. Zulke acties k amen in vele plaatsen voor. Hij herinnerde aan die in Taipeh, die naar hij zeker wist, geen anti-Amerikaanse gevoelens weerspiegelden. Hij zei niet te veel belang te willen hechten aan de demonstraties door Indonesische studenten.

x
x x

«Intussen heeft de legerwoordvoerder in Djakarta bekend gemaakt, dat de uitgifte, verspreiding en verkoop van het Amerikaanse weekblad "Time" in Indonesië tot nader order verboden is, op grond van voor Indonesië vijandige artikelen, waardoor de samenzwering tegen de regering wordt aangewakkerd.

Op overtreding van dit verbod staat een gevangenisstraf van een jaar of een boetevan tienduizend rupiah.

Voorts werd het jongste nummer van het Amerikaanse weekblad "Newsweek" op last van de militaire gezaghebber van Djakarta in beslag genomen, in verband met een artikel, waarin de goede naam van de republiek en van de regering wordt aangetast. In dit artikel zou critiek zijn geleverd op het beleid der regering, de regionale sentimenten worden aangewakkerd en schade zijn toegebracht aan het prestige der strijdkrachten.

x
x x

Intussen werd op 27 maart in het ministerie van voorlichting te Djakarta een tentoonstelling geopend, van de wapens welke ten behoeve van Midden-Sumatraanse opstandelingen door een onbekend vliegtuig nabij Pakanbaru werden afgeworpen. De belangstelling was zeer groot en tal van inwoners van de hoofdstad verdrongen zich rondom de collectie moderne wapens, waarvan sommige van Amerikaans fabrikaat. Bij deze verzameling bevinden zich 7,5 vuurmonden zonder terugstoot, mitrailleurs, geweren, stenguns en allerlei soorten munitie.

De vorige week werd van legerzijde medegedeeld, dat de opstandelingen wapens van nationalistisch China hadden gekregen. Vrachtwagenladingen van deze wapens werden door de regeringstroepen buitgemaakt, toen zij Pakanbaru en andere plaatsen in het oostelijk deel van Midden-Sumatra bezetten. De meeste wapens worden thans door de regeringstroepen gebruikt.

Volgens berichten van legerzijde duurt het afwerpen van wapens voor de opstandelingen nog steeds voort.

Het Indonesische kabinet heeft deze week de wapenleveranties aan de opstandelingen door nationalistisch-Chinese zakenlieden besproken.

In de communistische en linkse pers is bij de regering aangedrongen op het nemen van krachtige maatregelen tegen de "Kuomintang"-organisaties in Indonesië,- zoals het sluiten van scholen, dagbladen en jeugdorganisaties van de overzeese Chinezen, die de Chinese volksrepubliek niet als hun vaderland erkennen.

De communistische "Harian Rakjat" beschuldigde drie in Djakarta verschijnende Chinese bladen ervan de spreekbuizen te zijn van de regering van Formosa.

Op 28 maart maakten de Indonesische autoriteiten de eerste maatregel bekend, welke na de onthullingen dat de voor de opstandelingen in Midden-Sumatra afgeworpen wapens afkomstig waren uit Formosa, tegen de nationalistische Chinezen in Indonesië is genomen.

De plaatselijk militair commandant van Djakarta en de procureur-generaal vaardigden een verbod uit tegen de herdenking van de "Kuomintang"-jeugddag", welke de volgende dag in de Chinese middelbare school in de hoofdstad zou worden gehouden. Naar verluidt, zou dit zijn geschied uit overwegingen van openbare rust en orde.

De bekendmaking van het verbod volgde na een verklaring van de Indonesische minister van voorlichting, Sudibjo, waaruit viel af te leiden, dat bepaalde veiligheidsmaatregelen zouden worden getroffen tegen de "Chinese Kuomintang-bevolking" in Indonesië.

Voorts meldde de pers in Djakarta, dat aan de regering is voorgesteld om de padvindersfederaties voor jongens en meisjes, die uitgaan van nationalistisch-Chinese scholen, te verbieden. De minister van onderwijs, de Stalin-prijswinnaar professor Prijono, zou de padvindersorganisatie van de Kuomintang-scholen reeds hebben verboden, volgens de plaatselijke pers in Djakarta.

x
x x

Intussen heeft een woordvoerder van het ministerie van buitenlandse zaken van nationalistisch China ontkend, dat zijn land wapens zou hebben geleverd aan de tegenregering op Sumatra. Met name gaf hij een tegenspraak van het bericht afkomstig van de Indonesische regering, dat op 12 maart dertig "droppings" zouden zijn geschied van wapens uit Formosa boven Midden-Sumatra.

Ook op het ministerie van defensie te Taipeh verklaarde men "van deze zaak niets te weten".

x
x x

Door het Indonesische consulaat-generaal in Singapore werden de beweringen van opstandelingenzijde tegengesproken, als zouden de tien Russische schepen, die kortgeleden in Djakarta zijn aangekomen, wapens en landingsvaartuigen hebben meegebracht.

In een door het consulaat-generaal uitgegeven verklaring werd er op gewezen, dat de Indonesische regering in andere landen dan de Sowjet-Unie schepen heeft gekocht, zoals Italië, de Verenigde Staten en Japan, en dat de onderhandelingen over de aankoop van de Russische schepen waren begonnen geruime tijd voor het uitbreken van de opstand in Midden-Sumatra.

Alle Russische schepen, aldus de verklaring, zijn zonder enigerlei lading in Indonesië aangekomen en de Russische bemanningen werden slechts gebruikt om de schepen naar Indonesië te brengen.

Door de ministervan binnenlandse zaken van de revolutionaire regering, kolonel Djambek, was via Radio-Padang verklaard, dat het opleiden van Indonesische zeelieden door Russen neerkomt op Russische inmenging in Indonesië.

"Deze maatregel wordt door de revolutionaire regering beschouwd als inmenging van Rusland in de binnenlandse aangelegenheden van de republiek", zo zei hij.

Volgens Radio-Padang heeft de premier van de revolutionaire regering, mr. Sjafruddin Prawiranegara, op een politieke massa-bijeenkomst gezegd, dat zijn regering nu wapens van het buitenland kan kopen, omdat president Soekarno wapens van de Russen heeft aanvaard.

"Soekarno heeft zijn masker afgeworpen en ziet openlijk naar de Russen", zo zei Sjafruddin volgens Radio-Padang.

Het Deense vrachtschip "Bretagne".

Na maandagavond 24 maart te hebben vernomen, dat de havan van Padang dinsdagmiddag om een uur plaatselijke tijd zwaar zou worden gebombardeerd, deelde de gezagvoerder van het Deense vrachtschip "Bretagne" aan zijn rederij in Kopenhagen mede te hebben besloten dinsdagmorgen half acht de haven te verlaten, met de witte vlag in top, terwijl hij in verbinding zou blijven met een oorlogsbodem van de Indonesische Marine.

Radio Lyngby, nabij Kopenhagen, ving echter een bericht op, dat erop wees, dat de "Bretagne" weliswaar was uitgevaren, doch van een Indonesisch korvet opdracht had gekregen drie mijl uit de kust het anker uit te gooien.

De Deense minister van buitenlandse zaken stelde zich onmiddellijk in verbinding met de Deenselegatie in Djakarta en heeft de gezant opgedragen stappen te ondernemen om de vrijlating van de "Bretagne" te verkrijgen.

Radio-Padang deelde later mede, dat de "Bretagne" thans opweg is naar Java. Volgens de radio werd de "Bretagne" bij haar vertrek uit Padang door een Indonesisch korvet onderschept.

De "Bretagne" seinde volgens Radio-Padang, dat de radiohut zou worden verzegeld, en dat het schip koers zette naar Java.

Het vertrek der K.P.M.-schepen uit Indonesië.

De directeur van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij in Djakarta, de heer J.W. Brand, deelde in een gesprek met de correspondent van het A.N.P. mede, dat de schepen van de K.P.M., die in de komendedagen de Indonesische wateren zullen verlaten, met een "minimum bemanning" zullen zijn bezet. De bemanning zal slechts bestaan uit officieren en walpersoneel van de maatschappij.

Naar alle havens, waar schepen van de maatschappij worden vastgehouden, zijn telegrafische instructies gezonden.

De heer Brand kon niet zeggen wanneer de schepen zullen vertrekken, "Wij hebben alle voorbereidingen getroffen om zo spoedig mogelijk uit te varen". Vermoedelijk zullen de eerste schepen dit weekeinde vertrekken.

Op de vraag of wellicht de Indonesische havenarbeiders zouden trachten het vertrek der schepen te belemmeren, zeide de heer Brand: "Wij plegen alleen overleg met de regeringscommissie van toezicht, die alle medewerking heeft beloofd".

Voorts deelde de heer Brand mede, dat na het vertrek der K.P.M.-schepen uit de Indonesische wateren, ook de gehele staf van de maatschappij spoedig dit land zal verlaten.

Volgens de heer Brand bevinden zich nog 36 schepen van de maatschappij in de Indonesische wateren, doch twee hiervan, de "Both" en de "Sungei Deli", zouden in door de opstandelingen beheerste havens liggen.

x
x x

De kleine partij Murba heeft als haar mening kenbaar gemaakt, dat het vrijlaten van de schepen van de K.P.M. gevaarlijk is. Deze schepen werden indertijd overgenomen als een onderdeel van de campagne voor de bevrijding van Nederlands Nieuw-Guinea, tegelijk met bijna alle Nederlandse ondernemingen in Indonesië, aldus Murba. "Indien nu de regering deze schepen aan de K.P.M. teruggeeft uit financiele overweging, dan staat te vrezen, dat zij uiteindelijk ertoe genoopt zal worden, ook de andere eigendommen dan die van de K.P.M. terug te geven aan de Nederlandse eigenaars, om soortgelijke financiele redenen, die gemakkelijk kunnen worden uitgevonden", aldus een verklaring van de partij "Murba", die erop aandrong, dat alle Nederlandse ondernemingen in Indonesië zullen worden geconfiskeerd, of althans genationaliseerd.

Zoals de toestand thans is, zijn deze ondernemingen wettelijk Nederlands eigendom, ook wanneer het beheer door Indonesiers is overgenomen.

Ook de communistische vakbond Sobsi heeft een verklaring uitgegeven, waarin het besluit van de Indonesische regering om de K.P.M.-schepen aan de eigenaars terug te geven, wordt betreurd.

De Nederlandse regering blijft halsstarrig wat betreft Nieuw-Guinea, aldus de verklaring, en heeft zelfs daden gepleegd, die een inbreuk vormen op de Indonesische souvereiniteit, zoals het aanhouden van schepen in Indonesische wateren en steun aan de tegenregering op Midden-Sumatra door de levering van vrachtauto's, patrouilleboten en ander militair materiaal.

De Sobsi zeide in de verklaring voorts te hopen dat de regering de K.P.M.-installaties zal behouden.

Het besluit der regering werd ook in de Indonesische pers sterk afgekeurd.

De socialistische "Pedoman" bracht in herinnering, dat enige tijd geleden een ieder, die critiek oefende op het overnemen van de K.P.M.-schepen door de regering, geredelijk werd gebrandmerkt als een verrader en handlanger van de Nederlandse imperialisten.

De onafhankelijke "Merdeka" noemde het besluit "impopulair". Onder de bevolking, aldus het blad, had de mening postgevat, dat het vrijlaten der schepen zou geschieden tegen overgave van Nederlands Nieuw-Guinea aan Indonesië.

"Berita Indonesia" zei dat het in beslag nemen van de Nederlandse eigendommen in Indonesie, waaronder die der K.P.M. voor de Indonesische regering en het volk een morele overwinning en een vergroot prestige heeft betekend. Het teruggeven van deze schepen aan hun eigenaars wordt thans aangevoeld als een morele nederlaag en een neerhalen van het prestige van het Indonesische volk.

Het blad "Republik" meende, dat het teruggeven der schepen een enigszins vreemde indruk maakt, "nadat premier Djuanda enige tijd geleden de beschuldiging van dr. Moh. Hatta, dat de regering zonder een vastgesteld plan te werk gaat, van de hand had gewezen".

x
x x

In kringen der opstandelingen te Singapore werd verklaard, dat de tegenregering van Midden-Sumatra de door de centrale regering vrijgelaten schepen der K.P.M. gaarne zou zien varen op de havens in haar gebied. Er liggen, aldus deze kringen, in deze havens duizenden tonnen lading op verscheping te wachten en wij zijn gaarne bereid, daarvoor schepen van de K.P.M. te gebruiken.

Een woordvoerder van de K.P.M. te Singapore zeide: "Wij hebben er geen idee van, in welke havens onze schepen thans liggen, en wat er is gebeurd met hun opvarenden. Wij wachten nu op hun aankomst te Singapore."

x
x x

Intussen hebben in Djakarta aanhoudende geruchten de ronde gedaan over een breuk tussen premier Djuanda en de chef-staf van het leger, generaal-majoor A.H. Nasution, welke tot het ontslag van Nasution of het aftreden van Djuanda zou kunnen leiden.

Deze geruchten werden echter zaterdag door de legerwoordvoerder, luitenant-kolonel Pirngadie nadrukkelijk tegengesproken.

"Die berichten zijn leugens en volkomen ongegrond", aldus overste Pirngadie.

In de betreffende berichten was gezegd, dat Djuanda en Nasution van mening verschilden over de kwestie - K.P.M.

Sluiting van twee Nederlandse scholen.

Naar uit gezaghebbende bron werd vernomen, zullen einde dezer maand nog twee Nederlandse middelbare scholen in Indonesie worden gesloten. Hierna zal er in de gehele archipel nog slechts één middelbare onderwijsinstelling overblijven, die in Djakarta gevestigd is.

Het voortdurende proces van sluiting van Nederlandse scholen kan als een goede aanwijzing worden gezien voor de mate, waarin de Nederlanders sinds in december met de massa-repatriering een aanvang werd gemaakt, Indonesië hebben verlaten.

Bij het begin van de anti-Nederlandse actie bezochten bijna 7.500 Nederlandse kinderen in Indonesië 83 Nederlandse lagere en middelbare scholen. Op het ogenblik bedraagt het totale aantal leerlingen 2.100 op de 27 scholen, die op Java, Sumatra, Borneo en Bangka en Billiton nog open zijn. Dit betekent, dat in drie maanden tijd meer dan zeventig procent der Nederlandse schoolkinderen dit land hebben verlaten.

De scholen, die eind maart worden gesloten, zijn het lyceum in Bandung en de middelbare school in Surabaja.

Voorlopig geen uitbetaling van gratificaties e.d. aan Nederlandse employé's van Nederlandse bedrijven in Djakarta.

Op instructie van de militaire gezaghebber van Djakarta, luitenant-kolonel Endang Dachjar, is de uitbetaling van bonussen, dividenden en gratificaties aan de Nederlandse employé's van in Djakarta gevestigde Nederlandse bedrijven opgeschort.

Deze bedrijven hebben opdracht gekregen om naast hun normale salarissen, geen bonussen en andere uitbetalingen uit te keren aan bestuursleden, aandeelhouders, employé's en ander personeel van Nederlandse nationaliteit, die bij hen werkzaam zijn.

In een toelichting op deze instructie, verklaarde Dachjar, dat zij niet betekent, dat de betrokken Nederlanders hun rechten op bonussen, dividenden enz. zullen verliezen, doch dat de uitbetaling van dergelijke toelagen slechts tijdelijk wordt opgeschort. Zijn besluit was gebasseerd op de overweging, dat de financiele positie van de Nederlandse bedrijven in Djakarta was achteruitgegaan, zodat versterking van de liquiditeit is het belang van de verdere exploitatie van deze bedrijven noodzakelijk was.

De Nederlandse bedrijven in Indonesië.

Een drie-daagse bespreking over het lot van de Nederlandse bedrijven in Indonesië door president Soekarno's Nationale Raad heeft geleid tot de aanbeveling van het kabinet om een aantal daarvan, meest winkels, aan de eigenaars terug te geven, zo werd op 29 maart uit zeer gezaghebbende bron vernomen.

Openbare nutsbedrijven en maatschappijen op het gebied van het openbaar vervoer dienen te worden genationaliseerd, aldus de aanbeveling.

Ondernemingen die als belangrijk voor de Indonesische economie worden beschouwd, moeten onder regeringstoezicht blijven, totdat Nederland bereid is Nieuw-Guinea over te dragen aan Indonesië.

Nederlandse investeringen in de archipel tot een bedrag van anderhalf miljard dollar, werden door de Indonesische regering "overgenomen tijdens de anti-Nederlandse actie van december, nadat de Verenigde Naties er niet in waren geslaagd een oplossing van de kwestie Nieuw-Guinea te vinden, die bevredigend voor Indonesie was. De status van deze investeringen is nog vaag. Vele zijn onder toezicht van de regering of van het leger geplaatst. In sommige gevallen wordt de Nederlandse directie de toegang tot haar kantoren ontzegd.

Een zegsman uit de omgeving van de Nationale Raad zei, dat het optreden tegen de Nederlandse ondernemingen niet alleen een gevolg is van de "nieuwe koers" van Indonesië in de strijd om Nieuw-Guinea, maar ook van de eenzijdige opzegging van de R.T.C. - overeenkomsten door Indonesië.

Er is een commissie ingesteld om de Nederlandse ondernemingen in drie groepen te verdelen. De ondernemingen van de eerste groep zullen misschien in de komende zes maanden aan de eigenaars worden teruggegeven.

Hieronder zouden vallen winkels en mogelijk ook kleine bedrijven zoals bakkerijen. De eigenaars zouden het recht hebben hun bezit te verkopen, maar alleen aan Indonesiers.

De zegsman acht het waarschijnlijk dat er over de schadeloosstelling voor te nationaliseren ondernemingen zal worden onderhandeld tussen de autoriteiten en de eigenaars, zonder hulp van derden.

Hij zei dat de raad ook gesproken heeft over de kwestie van de Nederlandse deskundigen in Indonesië. Op de vraag of aanbevolen is deskundigen te dwingen in het land te blijven als zij "onmisbaar voor de Indonesische economie" worden geacht, zei de zegsman dat op dat punt geen besluit is genomen. Hij voegde daaraan toe dat algemeen worden aangenomen dat het hun vrij staat te vertrekken als zij dat willen.

De raad besprak ook de positie van het Indonesische personeel van de Nederlandse bedrijven en kwam tot de slotsom, dat daaraan een zekere mate van zeggenschap in het bestuur van de onder regeringstoezicht gestelde maatschappijen moet worden gegeven.

De aanbevelingen van de nationale raad zullen zo spoedig mogelijk aan het kabinet worden voorgelegd.

De commissie , die belast zal zijn met de onderverdeling van de verschillende bedrijven, bestaat uit leden van de nationale raad en vertegenwoordigers van verschillende ministeries.

Volgens de zegsman hebben tijdens de bijeenkomst van de raad een zevental leden van het kabinet hun mening over het vraagstuk der Nederlandse bedrijven kenbaar gemaakt.
De mogelijkheid van confiskatie of onteigening zonder schadeloosstelling zou alleen dan ter sprake komen, in geval de betrekkingen tussen Indonesië en Nederland nog meer mochten verslechteren, - aldus de zegsman tenslotte. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn, als het bewezen werd geacht, dat Nederland zich bemoeit met de opstand in Midden-Sumatra.

De zitting van de nationale raad viel samen met een massauittocht van Nederlandse zakenleiders. Vele leidende zakenlieden, die nog achter waren gebleven nadat het grootste deel van hun employé's in de afgelopen maanden was vertrokken, verklaarden de hoop om in de naaste toekomst nog zaken te kunnen doen, te hebben opgegeven. Enkelen baseerden hun besluit om hun bedrijven min of meer op te geven, op de overweging dat er in het bijzonder voor de Nederlandse bedrijven in Indonesië in de komende jaren geen toekomst meer is, terwijl anderen van mening waren, dat Indonesië in afzienbare tijd geen vooruitzichten voor zaken biedt. Er zijn uiteraard uitzonderingen op deze algemene regel, doch het feit, dat er onder de 2.000 Nederlanders, die dit weekeinde Djakarta verlaten, vele directieleden zijn, kan als een aanwijzing worden gezien, dat zij over het algemeen besloten hebben hun zaken op te geven.

In de afgelopen drie maanden hebben de directies van tal van Nederlandse bedrijven hun functie reeds overgedragen aan door de regering benoemde Indonesiers. In andere gevallen werden bedrijven onder controle van door de regering of het leger aangestelde commissies gesteld.

Verdere daling Indonesische goud- en deviezenreserves.

Blijkens de jongste weekbalans van de Bank Indonesia zijn de Indonesische goud- en deviezenreserves deze week opnieuw iets teruggelopen, en wel van 9,65 tot 9,55 procent van de geldcirculatie en andere opeisbare verplichtingen.

De voorschotten aan de regering bedragen thans 16.983 miljoen rupiah, en het geld in omloop 14.002 miljoen.

De goud- en deviezenreserves vertonen een totaal van 1.310 miljoen rupiah.

Oprichting van "Shell Indonesia".

De algemeen vertegenwoordiger van de Koninklijke /Shell-groep in Djakarta, Astley-Bell, heeft op 27 maart bekendgemaakt, dat de belangen van deze groep in Indonesië, welke thans zijn vertegenwoordigd in de n.v. Bataafsche Petroleum Maatschappij, zullen worden overgenomen door een nieuwe Indonesische vennootschap, de "Perserpan Terbatas Shell Indonesia" (n.v. Shell Indonesië).

De statuten zullen spoedig bij het ministerie van justitie ter verkrijging van goedkeuring worden ingediend.

De zetel der nieuwe vennootschap zal in Djakarta gevestigd zijn.

Onmiddellijk na het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid zal Shell Indonesië de leiding van de B.P.M. in Indonesie en al het personeel van de B.P.M. in Indonesië overnemen.

Dit zal de eerste stap zijn in de richting van een algehele overdracht van alle bezittingen, rechten en verplichtingen der B.P.M. in Indonesië aan de nieuwe Indonesische maatschappij.

De aandelen van Shell Indonesië zullen in handen zijn van een maatschappij van de Shell-groep, gevestigd in een der landen van het Britse gemenebest.

De bezittingen van de B.P.M. in Indonesië omvatten olieterreinen en raffinaderijen op Java, Sumatra en Borneo, alsmede de verkooporganisatie voor de gehele archipel.

Ongeveer 10.000 man personeel zal in dienst van Shell Indonesië overgaan, waarvan 97 procent Indonesiers zijn. De maatschappij voorziet voor 68 percent in de Indonesische behoeften aan olieprodukten.

Het versmelten van Indonesisch en ander tinerts.

Naar men in Londen meent worden er besprekingen gevoerd over de behandeling van Indonesisch tin in ertsen in een andere Europese smelterij dan die te Arnhem. Volgens handelskringen is het mogelijk, dat in de naaste toekomst een beslissing op dit punt valt. Alle Indonesische ertsen, met uitzondering van dat deel van de produktie op Banka, dat naar de smelterij te Texas-City gaat zullen vermoedelijk in deze Europese smelterij verwerkt worden.

Over de toekomst van desmelterij te Arnhem gaat het gerucht dat deze zich mogelijk met de behandeling van Russische ertsen zal gaan bezighouden.

Dit doet onvermijdelijk de vraag rijzen, of dit Russische erts zonder meer gekocht zal worden door de Arnhemse smelterij om onder Nederlandse merken aan de markt gebracht te worden , of dat het erts naar Arnhem zal gaan voor de loonraffinage. Wanneer tot het eerstgenoemde mocht worden overgegaan, kan de mogelijkheid dat dit tin op de Londense markt als Nederlands tin verschijnt, niet uitgesloten worden geacht. Deze ontwikkelingen voorspellen een radicale verandering in beschikking over een deel van het wereldtinaanbod. Reeds ongeveer 30 jaar heeft men te Arnhem Indonesisch tin in erts gesmolten. /de

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-